

جمهوری اسلامی ایران
مدیریت حوزه علمیه خواهران
رساله علمی سطح ۳ رشته تفسیر و علوم قرآنی

اندیشه‌های عرفانی بانو امین در تفسیر مخزن العرفان

استاد راهنما: دکتر تهmine فرزانه

نگارش: احیا هاشمی

شهریور ۱۴۰۳ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشکش به:

مقتدای موحدان، امام عارفان، سرّ پیامبران، پیشوای زاهدان، امام عالمیان، امیر مؤمنان حضرت امام علی بن ابی طالب (علیه السلام).

ای پس سوء القضاء حسن القضاء	راز بگشا ای علی مرتضی
یا بگویم آنچه بر من تافته‌ست	یا تو واگو آنچه عقلت یافته‌ست
می‌فشانی نور چون مه بی‌زبان	از تو بر من تافت چون داری نهان
شب‌روان را زودتر آرد به راه	لیک اگر در گفت آید قرص ماه
بانگ مه غالب شود بر بانگ غول	از غلط ایمن شوند و از ذهول
چون بگوید شد ضیا اندر ضیا	ماه بی‌گفتن چو باشد رهنما
چون شعاعی آفتاب حلم را	چون تو بابی آن مدینه‌ی علم را
تا رسد از تو قشور اندر لباب	باز باش ای باب بر جویای باب
بارگاه ما له کفواً احد	باز باش ای باب رحمت تا ابد

مولوی، مثنوی معنوی، دفتر اول، ص ۱۵۰-۱۵۱

سپاس نامه

سپاس از همه صاحب‌دلانی که چراغ راهم بوده و هستند؛
استاد بزرگوار خانم دکتر تهمینه فرزانه که قبول زحمت کردند و راهبری‌ام نمودند؛
دکتر نعمت الله چوگانی دکتری عرفان که بزرگوارانه و خالصانه همراهی‌ام کردند؛
مسئولان گرانمایه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران به ویژه مرکز تخصصی زینبیه؛
اساتید نکته‌سنج داور که کاستی‌های رساله را به من هدیه خواهند داد؛
خانواده بردبار و نیک‌اندیشم؛

۱. بررسی تأثیرپذیری بانو امین از آموزه‌ها و مکتب عرفانی ابن عربی
 ۲. تأثیر حکمت متعالیه و دیدگاه‌های حکمی - عرفانی ملاصدرا در نوشته‌های بانو امین
 ۳. نوآوری‌های بانو امین اصفهانی در بخش عرفان نظری
 ۴. نوآوری‌های بانو امین اصفهانی در ساحت عرفان عملی
 ۵. مقایسه دیدگاه بانو امین در مبحث انسان کامل با سایر عرفا
 ۶. تبیین و تحلیل مقامات و منازل سلوکی از منظر بانو امین و دیگر عارفان اسلامی
 ۷. چستی و تبیین حقیقت فنا در نگاه بانو امین و مقایسه آن با سایر عرفا
 ۸. بررسی دیدگاه‌های فلسفی و نوآوری‌های حکمی بانوی اصفهانی
- و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

منابع و مآخذ

قرآن

نهج البلاغه

آشتیانی، سیدجلال الدین، شرح مقدمه قیصری بر فصوص الحکم، ۱۳۷۰، سوم، تهران، امیرکبیر
آملی، سید حیدر، جامع الاسرار و منبع الانوار، ۱، اول، تهران، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی وابسته
به وزارت فرهنگ و آموزش عالی، ۱۳۶۸

ابن ابی الحدید، محمد بن حسین، شرح نهج البلاغه، ابراهیم محمد ابوالفضل، ۱۱، قم، مکتب آیت الله
مرعشی نجفی

ابن بابویه، ابوجعفر، محمدبن، خصال، کمره ای، محمد باقر، ۱، ۸، تهران، کتابچی، ۱۳۷۷ ش
ابن عربی، محی الدین، شرح مناقب، موسوی خلخالی، صالح، ۱، تهران، کتابخانه خورشید، ۱۳۲۲ش
ابن عربی، محی الدین، فتوحات مکیه ۴ جلدی، ۲، ۱، بیروت، دار الصادر،

ابن منظور، محمدبن مکرم، لسان العرب، شیر، علی، ۱۰، ۱، بیروت، دار احیاء التراث عربی، ۱۴۰۸ق
اصفهان، راغب، مفردات الفاظ قرآن، خسروی حسینی، غلامرضا، ۱، تهران، مرتضوی، ۱۳۷۴ش

امین، نصرت بیگم، سیر و سلوک در روش اولیاء و طریق سعداء، تهران، گلبهار، ۱۳۹۵

امین، نصرت بیگم، مخزن العرفان در تفسیر القرآن، تهران، نهضت زنان مسلمان، ۱۳۶۱

امین، نصرت بیگم، نفحات الرحمانیه فی واردات القلبیه، اصفهان، گلبهار، ۱۳۸۹

انصاری، خواجه عبدالله انصاری، منازل السائرین، ۱۴۱۷ق، علی شیروانی، تهران، دارالعلم

بحرانی، ابن میثم، ترجمه و شرح نهج البلاغه (ابن میثم)، ۱۳۷۴، قربانعلی محمدی مقدم و علی اصغر

نوایی یحیی زاده، ۳، اول، مشهد، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی

- بحرانی، کمال الدین میثم بن علی بن میثم، شرح علی المأه کلمه لامیرالمومنین علی علیه السلام، حسینی ارموی، میر جلال الدین، ۳، انتشارات اسلامی، ۱۴۲۷ق
- بلخی، جلال الدین محمد، مثنوی دفتر اول، ۱۳۹۴
- جوادی آملی، عبدالله، ادب فنای مقربان زیارت جامعه کبیره، صفایی، محمد، ۱، ۳، قم، اسراء، ۱۳۸۲
- جوادی آملی، عبدالله، تسنیم، اسلامی، علی، ۱، ۱۴، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۹
- جوادی آملی، عبدالله، مراحل اخلاق در قرآن، اسلامی، علی، قم، اسراء، ۱۴۰۰
- چراغی، طیب، «بانو نصرت بیگم»، دوفصلنامه بانوان شیعه، ۱، ۱۳۸۸
- خمینی، روح الله، آداب الصلوه، ۷، قم، موسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۷۰
- خمینی، روح الله، شرح چهل حدیث، ۲۴، قم، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۰ش
- رازی، نجم الدین، مرصاد العباد، تهران، بی نا، ۱۳۲۲
- سبزواری، هادی، شرح منظومه، حسن زاده آملی، حسن، ۱، ۱، تهران، نشر ناب، ۱۳۷۱ش
- سجادی، جعفر، فرهنگ اصطلاحات و تعبیرات عرفانی، ۷، تهران، طهوری، ۱۳۸۳
- سعدی، مصلح الدین، کلیات سعدی، فروغی، علی محمد، ۱، تهران، اقبال، ۱۳۸۲
- سلمی، محمد بن حسین، مجموعه آثار ابو عبدالرحمن سلمی، سوری، محمد، ۲، ۱، تهران، مرکز دانشگاهی، ۱۳۶۹ش
- سهروردی، عمر بن محمد، عوارف المعارف، اصفهانی، اسماعیل بن عبد المؤمن، ۱، تهران، انتشارات علمی فرهنگی، ۱۳۷۴ش
- سیوطی، عبدالرحمن ابن ابی بکر، الاتقان فی علوم القرآن، ۴، بیروت، دار الکتب العربی، ۱۳۵۳
- شیخ بهایی، محمد بن حسین، کشکول بهایی، الکریمی، محمد، ۱، بیروت، اعلمی، ۱۴۰۳ق
- طریحی، فخر الدین بن محمد، مجمع البحرین، حسینی، اشکوری محمد، ۳، ۳، تهران، مکتبه المرتضویه، ۱۳۷۵ش
- طوسی، ابو نصر سراج، اللمع فی التصوف، نیکلسون، رینولد آلین، لیدن، ۱، تهران، جهان

طوسی، ابوجعفر محمد بن حسن بن علی بن حسن، تهذیب الاحکام فی شرح المقنعه للشیخ المفید،

آخوندی، محمد، ۲، ۴، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۶۴ش

علی مردانی، نرگس، زلال حکمت در اخلاق، آداب زندگی و سیر و سلوک عارف بالله بانو مجتهد

نصرت بیگم، ۱۰، ۱، تهران، وزراء، ۱۳۹۰

غزالی، ابو محمد، احیاء علوم الدین، خدیو جم، ۴، تهران، نشر علمی و فرهنگی، ۱۳۸۶

فیض کاشانی، محمد، الوافی، فقیه ایمانی، کمال، ۲، ۱، اصفهان، مکتب الامام امیرالمومنین علی(ع)

العامه، ۱۴۰۶ ق

قشیری، ابوالقاسم عبد الکریم، رساله قشیری، ۱۳۷۴، بدیع الزمان فروزانفر، تهران، نشر علمی و

فرهنگی

قیصری، داوود، رسائل قیصری، ۱۳۸۱، سید جلال الدین آشتیانی، تهران، موسسه پژوهشی حکمت و

فلسفه ایران

کاشانی، عبدالزاق، فرهنگ اصطلاحات عرفان و تصوف، ۱۳۷۲، محمد خواجهوی، چهارم، تهران،

مولی

کاشانی، عزالدین محمود بن علی، مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه، اول، تهران، نشر هما

کاشانی، فیض، الصافی فی تفسیر القرآن، اعلمی، حسین، ۱، ۲، تهران، مکتبه الصدر، ۱۳۷۳ ش

کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، علی غفاری، ۲، ۷، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ ق

گوهرین، سید صادق، شرح اصطلاحات تصوف، ۱، ۲، تهران، زوار، ۱۳۸۲ش

مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ۷۵، ۲، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳

مجلسی، محمدتقی، رساله سیر و سلوک، حجتی نیا، غلامحسین، قم، موسسه فرهنگی و اطلاع رسانی

تبیان، ۱۳۸۰

مجلسی، محمدتقی، لوامع صاحبقرانی المشتهر بشرح الفقیه، ۳، قم، دار التفسیر، ۱۳۷۲

مطهری، علی، آشنایی با علوم اسلامی، ۲، ۲۰، قم: صدرا، ۱۳۷۷

- نراقی، مهدی ابن ابی ذر، جامع السعادات، فیضی، کریم، ۱، قم، قائم آل محمد، ۱۳۸۸ش
- نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، اشارات و تنبیهاً، ۳، ۲، قم، دفتر نشر کتاب، ۱۴۰۳ق
- نکونام، محمدرضا، مقامات عارفان، ۱، قم، ظهور شفق، ۱۳۸۵ ش
- هجویری، ابوالحسن علی، کشف المحجوب، ژوکوفسکی، تهران، طهوری، ۱۳۷۵
- یزدانی‌ناه، سید یدالله، مبانی و اصول عرفان نظری، ۱، قم، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸